

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ
DERGİSİ

SERİ B. CİLT IX. SAYI II : 1959

ALMANYA SEYAHAT NOTLARIM (*)

Yazan

Dr. Selman USLU

Muhtelif zamanlarda gitmek imkânını bulduğum Almanya'da, takriben bir buçuk yıl kadar kaldım. Bu seyahatlerin bir kısmı muhterem hocam Prof. Dr. İng. Franz Heske tarafından, bir kısmı da Alexander von Humboldt vakfiyesinin malî yardımlarıyla gerçekleştirilmiştir. Bu yakın yardımları için gerek kıymetli hocam'a ve gerekse ilgili teşekküle şükranlarımı huzurunuzda arz etmeyi bir vazife addederim.

Burada tekrarından zevk duyacağım diğer bir husus da, meslekdaşım Dr. Kalıpsız'ın Fakülte camiası içerisinde bu şekil konferansların inkişafı için büyük bir gayret göstermesidir. Böyle bir teşvik olmasaydı, sizlere burada nakletmeğe çalışacağım intibalar her halde tozlu dosyalar arasında yillanıp kalacaktı. Kendisine bu bakımdan en samimî hislerimle teşekkür etmek isterim.

Resim : 1

Almanya'da kaldığım bir buçuk yıllık vaktin hemen hepsini Hamburg civarında bulunan Reinbek Ormancılık Araştırma İstasyonunda (Resim 1) geçirdim.

Oradaki aslî vazifelerimin başında doktoramın literatür çalışmalarını işlemek ve bunun dışında kalan zamanlarda da İstasyonun ormancılık coğrafyası araştırmalarını yakinen takip etmek geliyordu. Almanya'da geçirdiğim zamanın daima kışa rastlaması ve bazı imkânsızlıklar sebebiyle gezmek ve resim çekmek fırsatını bulamadım, bu itibarla bir konferans için çok faydalı ve ilgi çekici olan projeksiyon imkânından mahrum bulunuyorum.

(*) İ. Ü. Orman Fakültesi Asistanları tarafından tertiplenen seri konferanslardan biri olarak verilmiştir. 1958.

İlmî Organizasyon

Almanya'da herkes tarafından her şeyin üstünde tutulup hürmet edilen yegâne nesne ilimdir. İlimle tatbikat birbirinden kopmaz bir bütünlük teşkil eder. Her sahada organizasyon kurmakta dahi olan Almanlar ilmî çalışmaları da bir disiplin altına alarak 1949 senesinde merkezî Bonn da olmak üzere **İlmî Araştırma Birliği** kurmuşlardır (*).

Birlik, bir senato, idare meclisi ve aslı bir komiteden teşekkül eder; bir başkan, dört başkan yardımcısı ve bir genel sekreter tarafından idare edilir. Birliğin cem'an kırk üyesi vardır. Bu üyeler, Yüksek Okul, Akademi ve Araştırma Enstitülerinde vazife gören ilim adamları arasından üç senede bir seçilir.

Bu teşkilâtın vazifeleri arasında,

1 — İlim adamlarının müşterek çalışmalarını geliştirmek ve ilmî araştırmaları koordine etmek.

2 — Müesseselerin ilmî müşküllerini halletmek,

3 — Almanya'daki ilmî çalışmalarla ilgili yabancı araştırmaları takip etmek,

4 — Yapılacak konkret ilmî araştırmalar için malî yardımlar sağlamak gibi mühim işler sayılabilir.

Teşekkül içersinde 26 ilim dalını temsil eden seksiyonlar vardır. Bu seksiyonlar mevzulara göre kendi arasında tekrar 144 talî kısma ayrılır ve her kısmın başında o saha ile ilgili iki profesör bulunur.

Bu teşkilâtın yapmış olduğu yardımlar arasında, malzeme, kitap, araştırmaların neşredilmesi, burs ve seyahat masraflarının ödenmesi gibi hususlar sayılabilir.

Şimdi bu teşkilâtın fonksiyonuna ait pratik bir misâl verelim :

Almanya'da her Fakülte ve Yüksek Okulun ilmî araştırma birliği ile daimî muhaberat halinde bulunan bir temsilcisi vardır. Farzı mahal Toprak Enstitüsünde yapılması lâzım gelen bir araştırma için lüzumlu bir âlete ihtiyaç var; Enstitünün Müdürü bu ihtiyacını esbabı mucibesi ile birlikte temsilcisi vasıtası ile ilmî araştırma teşkilâtına bildirir. Müracaat teşkilâtın bu işle ilgili ormancılık seksiyonuna ve bu seksiyonun toprak ilmî kısmına gelir, buradaki iki mütehassıs profesör tarafından incelenir, netice teşkilâtın senatosuna arzedilir, ihtiyaç hissedilen âlet çok pahalı ise, bu takdirde cihaz muvakkaten araştırmayı yapacak enstitünün

(*) Bu birlik başka bir isim altında 1920-1945 seneleri arasında Berlinde faaliyet göstermiştir.

emrine tahsis edilir veya duruma göre satın alınarak ilgili enstitüye verilir.

Bir enstitü müdürü kendi sahasında yapacağı ilmî araştırmalar ve bunun yürütülmesinde kullanacağı personel için lâzım gelen ve bütçesinde karşılayamadığı parayı bu teşekkülden alabilir. Bunun dışında literatür temini ve araştırmaların neşredilmesi gibi işlerde de teşekkülden yardım sağlanabilir. Ancak bu yüksek yekûn tutan maddî yardımların tevziinde muayyen prensipler gözetilir. Bu teşkilât, sayısız ilmî üyelerinin müşterek çalışması sayesinde yapılan ve yapılmakta olan bütün ilmî faaliyetleri takip ettiğinden, hangi istikamette ne gibi bir boşluk bulunduğunu bilir ve yardımlarını bilhassa bu sahaya teksif eder. Bunun dışında, teşekkül ikinci dünya harbinde hasara uğramış ve elemanlarını kaybetmiş ilim dallarını sür'atle telâfi edebilmek için bütçesine hususî bir fon ayırmıştır.

Teşkilât memleket içinde olduğu gibi, Almanya dışındaki memleketlerle de sıkı bir temas halindedir. Almanya İkinci Dünya Harbinden sonra sarsılan kültürel münasebetlerini yeniden kuvvetlendirmek için büyük gayretler sarfetmektedir. Teşkilât diğer memleketlere olduğu gibi Türkiye'ye de her sene burslar tahsis etmektedir, sadece fakültemizden altı asistan bu burslardan faydalanmak suretiyle Almanya'ya gitmek ve orada bilgi ve görgülerini arttırmak imkânını bulmuşlardır.

Teşkilât malî bakımdan, hükümet, eyâletler ve vakıf birlikleri tarafından desteklenir. Hükümetin bizzat tahsis ettiği fon 3 milyon Mark'ken bu miktar 1952 - 1953 senesinde 10 milyon Marka çıkartılmış, bilahere eyâlet ve vakfiyelerden sağlanan paralarla birlikte bütçe 20 milyon Mark'a yükselmiştir. Son senelerde bu miktarın daha da arttığını zannediyorum.

Bizde, ilmî çalışmaları bu derece geniş teşkilâtı ile destekleyen para ve eleman bakımından bu derece kolaylık sağlayan bir müessese yoktur. Halbuki Maarif Vekâletinin pek dar bütçesi ile yürütülmeğe çalışılan öğretim ve araştırma işleri bu bakımdan daima şartlara bağlı kalmaktadır. Sırası gelmişken kendi fakültemizden bir misâl vermek isterim; bilhassa Anadolu'nun muhtelif yerlerinde araştırma yapan meslekdaşlarım bilirler ki, arazide karşımıza çıkan ilk mühim mânia, araştırmanın kendine has probematik müşküleri değil, bilhassa nakil vasıtası derdidir. Bazan Orman İşletmelerinden bir vasıta temin edebilmek için otel ve han odalarında günlerce beklenildiği, sabrın tükendiği zamanlarda, atlı araba, kamyon ve bazan da yaya olarak yola devam edildiği ender değildir. Bu istikamette başarının temel şartı, doğrudan doğruya işletme elemanları ile olan yakınlık derecesine ve nihayet şahsî kabiliyete dayanmaktadır.

Bu bakımdan Orman Umum Müdürlüğü ile fakültemiz arasında sıkı bir iş beraberliğinin tesisi mutlak bir zaruret olarak ele alınmalıdır. Bu şekil çalışmaya Fen Fakültesi Jeoloji Enstitüsü ile M. T. A. Enstitüsünün müştereken yaptığı araştırmalar misâl olarak gösterilebilir. Fen Fakültesi Jeoloji Enstitüsü elemanları arazide yapacakları araştırmalarda nakil vasıtasından ahçısına kadar her türlü ihtiyaçları M. T. A. dan temin ettikleri gibi ayrıca işin hacmine göre de bir ücret almaktadır. Yakın gelecekte aynı imkânların Orman Umum Müdürlüğünden de temini, araştırmaların maddî ve ruhî cephesini takviye edecektir.

ALMAN ORMANCILIĞI

A — Tabii Esaslar :

Nerede bir su birinkintisi, nerede ufak bir yeşillik olsa Alman derhal orayı imar eder, kısa bir müddet sonra orada mantar gibi tertemiz bir mesire yeri türemiştir. Kısaca Almanya'da, tabiatla insanlar birbirlerinin en yakın bir dostudur. Allah, sanki bu dostluğun bir mükâfatı olarak buradaki tabiat şartlarını en cömert bir şekilde yaratmıştır.

Batı Almanya'da rutubetli serin bir iklim hâkimdir. Yalnız Ren Ovası ve Güney batı Almanya'da yazlar sıcak, kışlar nisbeten mutedil geçer. Yüksek dağlık sahalarda mühim nisbette kışın düşen ve 1000 mm. nin üstündeki yağışlar karakteristiktir. Fakat bunun dışında kalan yerlerde yıllık yağışlar 500 - 700 mm arasında olup sene içinde muntazam bir dağılım gösterir ve ekseri vejetasyon devresine rastlar (*).

Kuzey batı Almanya'daki bataklık sahaları, Ren - Main ovaları hasılat bakımından fakir topraklara sahiptir. Verimli topraklar daha ziyade, büyük nehirlerin eskiye ait taşkın sahalalarında bulunur. Orta ve güney Almanya'nın dağlık kısımlarındaki verimli balçık toprakları ile kuzey Almanya düzlüklerindeki orta ve ağır topraklar üzerinde geniş orman sahaları yer alır.

B — Orman Sahaları ve Mülkiyet Durumu :

Batı Almanya'da 6.997.146 hektar orman sahası olup, bu miktar, memleket umum sathının % 28.6 sını teşkil eder. Bu miktara Sovyet işgalindeki 2.950.000 hektar ormanla, Oder nehrinin doğusunda kalan orman sahaları dahil değildir.

(*) Die Forstwirtschaft der Bundesrepublik Deutschland - 1958.

Orman nisbeti kuzeyden güneye gidildikçe artar, bu nisbet en kuzeyde % 8.4, en güneyde % 35.7 dir.

Ormanların % 3.6 sı baltalık, % 1.5 i korulu baltalık, % 6.2 si muhafaza ormanı, % 88.7 si de koru işletmesidir. Ağaç türü bakımından % 31.3 ü yapraklı, % 68.7 si ibrelidir.

Mülkiyet durumu itibariyle % 31 i devlete, % 42 si şahıslara, % 27 si hükmi şahıslara aittir.

Yıllık odun istihsalı 25 milyon metre kübü bulmaktadır. Mamafih 1.7 milyar Mark tutan bu istihsal, ihtiyacın ancak 2/3 ini karşılamakta geri kalan miktar ithâl edilmektedir. 1950 senesinde ithâl edilen odun miktarı 3.6 milyon m³ iken bu miktar 1957 senesinde 14.6 milyon metre kübe çıkmıştır.

C — Orman İşçileri Problemi :

Bizde olduğu gibi Almanya'da da fidanlık işlerinde ekseriya kadınlar, orman işlerinde de erkek işçiler çalışmaktadır. Fakat Almanya'daki işçi meselesi esaslı bir şekilde ele alınarak bir nizama konmuştur. Orman işlerini ekseriya orman civarındaki köylüler görür, bilhassa Harz ve Bavyera gibi ormanca zengin havalideki köylüler bu mesleği babadan oğula intikâl ettirmek suretiyle asırlarca devam ettirmişlerdir. Bunların bilgisi teknik olmaktan ziyade tradisyonel mümareseye dayanmaktadır. Fakat bugün eski neslin yerini hususî mekteplerde yetiştirilmiş, tecrübeli orman işçileri almaktadır. Devlet ormanlarında olduğu gibi, hususî ormanlarda da artık kalifiye orman işçisi çalıştırılmaktadır. Bu kalifiye orman işçileri Almanya'nın on üç yerinde bulunan orman iş mekteplerinde iki sene müddetle bir kursa tâbi tutulur ve bu kurslarda başarı gösterebilirse «Orman işçisi yardımcısı» ünvanı ile iki sene de pratikte çalışır, bilahere «Orman kalifiye işçisi» olarak hizmete başlar. Orman işçisinin bu tahsil masrafları çalışacağı ormanın sahibi tarafından ödenir. 1956 senesinde ormanlarda çalışan bu şekil işçi sayısı 30.639'u bulmuştur. Fakat bu nisbet son senelerde düşmektedir, zira büyük bir kısım endüstriyi tercih ederek oralarda çalışmaktadır.

Almanya'da olduğu gibi bizde de orman iş mekteplerinin tesisini en az Orman Muhafaza ve Bakım Memurları Mektebi kadar lüzumlu buluyorum. Çünkü bir ormanda yapılması lâzım gelen her türlü müdahale neticede orman işçisinin omuzlarına yüklenmekte ve onun şahsî kabiliyeti bu işin tecellisinde mühim rol oynamaktadır. Bizde kesim, yükleme ve nakliyat işlerinin ne şekilde yapıldığı hepimizin malûmudur. Her eline baltayı kapatan orman işçisiyim diye ormana girer ve kesim yaparsa, o ormanda ne gençlikten eser kalır ne de iktisadî bir başarı kazanılmış olur.

Almanlar bu istikamette daha da ileri giderek bir çalışma ilmî enstitüsü kurmuş, burada orman işçisinin bedenî kabiliyetleri üzerinde araştırmalar yapmışlardır. Böyle bir enstitüyü gezmek fırsatını bulduğumda, iki şey dikkatimi çekmişti; bunlardan birisi işçinin göğüs kapasitesini ölçen bir âletle ayak bazularının kuvvetini ölçen ve yere sabit olarak tesbit edilmiş bisiklete benzeyen bir makine idi.

D — Ormançılıkla İlgili Teşekküller ve Neşir Organı :

Almanya'da ormançılık birliği, Alman ormanlarını koruma cemiyeti, Odun İlmî Cemiyeti, Orman Sahipleri Cemiyeti, Millî Kavak Komisyonu, Alman Av ve Atıcılık Cemiyeti v.s. gibi ormançılıkla ilgili on iki teşekkül, muntazaman çıkan on iki, on üç kadar ormançılık mecmua ve dergisi vardır. Bu mecmua ve dergilerin bir kısmı ilmî olup meslekî mevzulara temas eder, diğer bir kısmı da meslek dışında bulunanlara hitap eder ve herkes tarafından okunur. Malûm olduğu üzere bizde, Fakültemizin neşrettiği tercüme ve orijinal araştırmalara yer veren Orman Fakültesi Dergisi ile, Orman Araştırma Enstitüsünün çıkardığı **Yıllık Bülten**, Ormancılar Birliğinin derlediği ve sadece meslekî çevre içersinde okunan **Orman ve Av Mecmuası** ve bir de iki sahifelik gazete halinde çıkan **Yeşil Türkiye** mecmuası mevcut bulunmaktadır. Orman ve Ormançılığa ait mevzuların akıcı bir üslupla ve basit bir şekilde bu meslek dışında bulunanlara nakledilmesi bilhassa memleketimiz için mühim bir mevzu teşkil etmektedir. Bu itibarla bizde de halkın anlayabileceği bir seviyede mecmualar çıkartılması ve halkın anlayabileceği bir şekilde ormançılığın aktüel meselelerine temas edilmesi kanatimce faydalı olur.

E — Ormançılık Tahsili :

Batı Berlin de dahil olmak üzere Almanya'da on yedi üniversite, sekiz Yüksek Mühendis Mektebi, altı Yüksek Okul, iki Akademi ve beş müstakil İlmî Araştırma Enstitüsü vardır.

Yüksek Ormançılık tahsilinin yapıldığı üç Orman Fakültesi mevcut olup, bunlar Münih, Freiburg, Hann. Münden de bulunmaktadır. Hamburg Üniversitesi Fen Fakültesinde de ormançılıkla ilgili yüksek tahsil yapılmaktadır, fakat hususiyetlerine binaen bundan bilâhare bahsedeceğim. Bunun dışında Almanya'nın muhtelif yerlerinde yedi Orman Meslek Mektebi vardır.

Almanya'daki Orman Fakülteleri ve bunların tedrisat şekli hakkında benden önceki arkadaşlar kâfi derecede malûmat vermiş oldukları için bu bu mevzua temas etmiyeceğim.

Şimdi konuşmalarımın başında da arzettiğim gibi, vaktimin büyük bir kısmını geçirmiş olduğum Reinbek Ormançılık Araştırma Müessesesi hakkında kısaca malûmat vermek istiyorum.

Halen Hamburg Üniversitesi Fen Fakültesinin bir Enstitüsü halinde çalışan bu müessese 1931 senesinde Prof. Dr. Ing. Fransız Heske tarafından Tharandt'da **Yabancı Memleketler ve Müstemleke Ormanlığı Enstitüsü** adı altında kurulmuştur. O zamanlar Dresden Yüksek Mühendis Mektebine bağlı olan Yüksek Orman Mektebinin bir Enstitüsü idi. Müessesisi olan Prof. Dr. Ing. Franz Heske'nin şahsî gayret ve maddî yardımlarıyla geliştirilerek 1937 senesinde devlet müessesesi şekline giren Enstitü hükûmetten yardım görmeğe başlamıştır. 1939 senesinde Hamburg'a nakledilerek Hamburg Üniversitesine bağlanmış, aynı zamanda enstitü içinde **Dünya Ormanlığı** ve **Tropik Ormanlar İşletme** kürsüsü ihdas edilerek başına Prof. Dr. Heske getirilmiştir.

İstasyonun çalışmaları, öğretim ve araştırma olmak üzere iki kısımda toplanmaktadır. Bünyesi içersinde Orman Politikası ve Dünya Ormanlığı, Silvikültür, Orman Genetiği ve Fidan Yetiştirme, Odun Biyolojisi ve Patalojisi, Odun Koruma, Odun Kimyası ve Hücre Zarı Kimyası, Odun Fizikî ve Odunun Mekanik Teknolojisi adı altında altı enstitü mevcut bulunmaktadır (*). Bu enstitüler içinde ayrıca seksyonlar vardır. Meselâ, Ormançılık Coğrafyası seksiyonu, Orman Politikası ve Dünya Ormanlığı Enstitüsünde, Toprak ve Hasılât seksiyonları da Silvikültür Enstitüsünde yer almaktadır. İstasyonun bir fotoğraf atölyesi, 30.000 ciltlik kütüphanesi, 300.000 kadar böcek koleksiyonu ve 8000'ni bulan odun koleksiyonu, dünya ormanlarının haritasını işleyen bir Kartografya Servisi, dünyada neşredilen bütün ormançılık literatürünü toplayan ve bunları derleyen bir dokumentasyon kısmı vardır, bu kısım Washington ve Oxford'dan sonra dünyada üçüncü gelmektedir. Ayrıca devamlı olarak çıkan Dünya Ormanlığı mecmuası ile Ormançılık Genetiği ve fidan yetiştirme adı altında neşir organları vardır. İstasyonda şimdiye kadar beş yüzün üstünde araştırma yapılmıştır. Araştırmaların siklet merkezi bilhassa odunun fizikî ve kimyevî yapısı üzerinde toplanmaktadır. Öğrenim faaliyeti gerek Almanya'daki diğer Orman Fakültelerinden ve gerekse bizden ayrı bir hususiyet arz etmektedir. Bu itibarla üzerinde kısaca durmak isterim. Hamburg Üniversitesi Fen Fakültesinin bir enstitüsü olan Reinbek Ormançılık Araştırma İstasyonunda tahsil yapabilmek için liseyi bitirmiş olmak aynı zamanda bir yıl kadar odun sanayii tesislerinden

(*) Weck, J. : Organisationsplan der Bundesforschungsanstalt für Forst und Holzwirtschaft in Reinbek nach dem Stand vom 1/1/1956 z. f. Weltforstwirtschaft Bd. 18 — 1955 Heft 5/6.

birinde bizzat çalışmak şarttır (*). Bu şartları haiz namzetler Fen Fakültesine kaydolarak ormancılık tahsili yapabilirler.

İlk dört sömestir bizde olduğu gibi temel dersler ve kısmen de ormancılığa ait bazı dersler okutulur. Yalnız bizden farklı olarak Mühendis mektebinde makine elementleri dersi vardır.

Beşinci sömestirden sekizinci sömestire kadar hem fakültemizde okutulan derslerin aynı, hem de ayrıca odunun kimyevî teknolojisi, odun sanayii tekniği, iş ilmî, fabrikacılık, sanayi tesisleri, umumî makina bilgisi, sigorta ve ticaret gibi dersler okutulur.

Yoklama olmamasına rağmen ders, seminer, tatbikat ve ekskursionlarda talebenin tam bir ekseriyeti bulunur. Her talebe bir diploma çalışması yapmakla mükelleftir. Mezun olanlara **Dipl. Holzwirt** ünvanı verilir. Tam bir şekilde Türkçe'ye tercüme edilirse bu, odun sanayii ve ticareti ile meşgul olan diplomalı ormancı demektir. Halbuki normal olarak diğer Orman Fakültelerini bitirenlere **Dipl. Forstwirt** ünvanı verilir ve bunlar doğrudan doğruya orman işletmelerinde çalışırlar.

Bunun dışında olarak bu istasyonda bir yıla inhisar eden ve ilâve tahsil adı altında yapılan bir tahsil şekli daha vardır ki, buraya Orman Fakültesini bitirmiş olanlar alınır. Bir yıllık ilâve tahsil müddeti içinde bilhassa Afrika'ya has ormancılık işletme meseleleri ve dünya ormancılığı dersi görülür.

Dipl. Holzwirt ünvanı ile mezun olanlar kereste, kontroplâk, kaplama, lif levha fabrikalarında, emprenye tesislerinde odun ilmî ile uğraşan lâboratuvarlarda, odun ithâl eden müesseselerde velhâsil odunun mevzuu bahis olduğu bütün sanayi ve ticarî sahalarda çalışabilirler. Almanya'da her şey esasan düzenlenmiş olduğu için her bransa ait meslek adamının yeri ayrıdır. Her isteyen kolunu sıvayıp bir kunduracı dükkânı veya bir pastahane açamaz, bunlar için hususî kurslar görülmesi ve bu kurslarda başarı gösterilmesi icap eder. Bu basit misali vermemin belirtili bir maksadı vardır.

Malûm olduğu üzere, bizde branşların hudutları sabit olarak çizilmiş değildir. Meslekî işlerin bir çoğu ehliyetsiz kimseler tarafından görülmektedir. Meselâ P. T. T. İdaresinin direk mübayaa kısmında, Devlet Demiryollarının travers servisi ve emprenye fabrikasında, Devlet Denizyollarının ağaç inşaat kısmında, Karayollarının ağaçlandırma servisinde, Kibrit Fabrikası, Kereste kontraplâk ve Sellüloz sanayiinde çalışan orman mühendisi sayısı parmakla gösterilecek kadar azdır. Halbuki Almanya'da

(*) Friedrich, A. G. : Das Studium der Holzwirtschaft und der Einjährige Ausbildungslehrgang für Weltforstwirtschaft und Walderschliessung. z. f. Weltforstwirtschaft - 1955, H. 5/6.

yukarda da arzettiğim gibi herkesin çalışacağı saha kanunen tahdit edilmiştir. Nasıl ki, eczacılığı ve dişçiliği lâlettâyin kimseler yapamıyorsa ormancılıkla ilgili işler de gelişi güzel kimselerin çalışmasına kattiyen müsaade edilmez. Bizdeki Ormancılar Birliği ve Orman Mühendisler Odasının aslî vazifelerinden biri ve en mühimi de bu husus olmalıdır. Bu sebeple ormancılar için ötedenberi dar olan çalışma sahası genişletilmiş olacaktır.

F — Talebe Münasebetleri :

Almanya'da, talebe ailesine yük olmaktan çıkmış kendi hayatını kendisi kazanan bir insandır. Burslu olarak devlet hesabına okuma imkânları yoktur. Her ne kadar Doğu Almanya'dan batıya iltica eden talebelere devletçi bir yardım yapılırsa da bunun miktarı pek cüz'idir.

Talebeler bilhassa, tatil aylarında, fabrikalarda, fidanlık ve maden ocaklarında, limanlarda yükleme ve indirme işlerinde velhâsıl ihtisas istemeyen her türlü işte çalışırlar. Orman talebeleri çalışmak için Almanya'dan başka İsveç, Filândiya gibi dış memleketlere de giderler. Bu çalışmalardan elde edilen kazançla tahsillerini yaparlar.

Talebelerin, tahsillerini tamamlamasıyla birlikte karşılına ilk çıkacak müşkülât işsizliktir. Bu, memleketin İkinci Dünya Harbinden sonra nüfusa nisbetle çok dar bir saha içersine sokulmasından, diğer taraftan doğudan batıya olan ilticaların kabarık yekûnundan ileri gelmektedir. Bu durum Almanya'yı bugün de megul eden mühim meselelerden biridir. Müşterek çalışma imkânını bulduğum coğrafya ve jeolojiden mezun doktora yapmış bir Alman, kadroların dolu olmasından işsiz kalmıştı. Yurda avdetimden sonra kendisinden aldığım mektupta, iş bulduğunu yazıyordu. Vazifesi Hamburg şehrinde bir posta müvezziliği idi. Buna rağmen mektubu büyük bir sevinç ifadesi taşıyordu. Çünkü iş bulmuştu, ne olursa olsun çalışacaktı. Çalışmak Almanya'da herkes tarafından hürmet edilen bir şeydir. Almanya'ya muhtelif zamanlarda yapmış olduğum seyahatlerde edindiğim intibalar müşterek bir noktada toplanır; o da, Almanların tam mânasiyle çalışkan bir millet olduğudur. Alman çalışırken duyduğu keyfi hiç bir şeyde duymaz. Evinde çalışan kadın, fabrikadaki ustabaşı, laboratuvardaki kimyager, kütüphanedeki ilim adamı, sokaktaki boyacının meşgul olduğu mevzularla ruhları arasında sanki kopmaz bir bütünlük vardır, zaten Almanya'yı da yükselten bu çalışma disiplinin bütünlüğü değil mi? Bu mevzuda çok şeyler söylenebilir, fakat bana tahsis edilen zamanı aşmak istemediğimden konuşmalarına burada son veriyorum.